Rolly ridder van Rappard

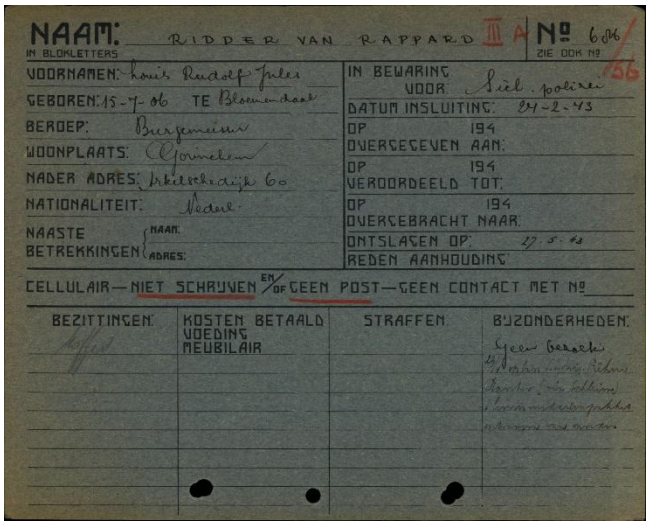
Louis Rudolph Jules (Rolly) ridder van Rappard is geboren in Bloemendaal op 15 juni 1906. Thuis en onder vrienden werd hij Rolly genoemd. Van Rappard was een telg uit het adellijke geslacht Van Rappard en een zoon van mr. Anthon Gerrit Aemile ridder van Rappard, onder andere lid van de Tweede Kamer en Eerste Kamer, en de beeldhouwster Irma von Maubeuge (1882-1962).

In 1910 verhuisden de Rappards naar Tiel waar zijn vader rechter was en later president van de rechtbank werd. Prins Hendrik was een graag geziene gast bij de familie van Rappard op villa Rozenhage aan de Stationsstraat. Gestimuleerd door de Prins die nauw verbonden was met Scouting, werd Rolly, net als zijn broer Willem, lid van Scouting. Zijn vader Anthon was voorzitter van de Scoutinggroep.

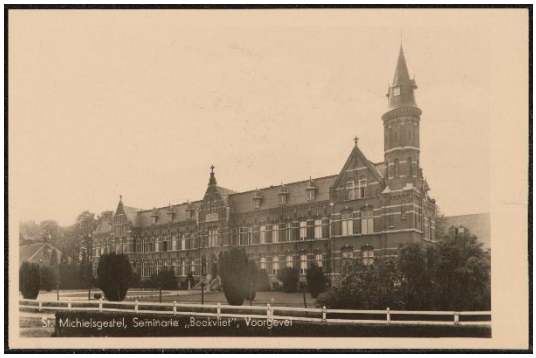
Na voltooiing van zijn opleiding aan het gemeentelijk gymnasium in Tiel ging Van Rappard begin oktober 1925 geheel volgens de familietraditie rechten studeren aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Belangrijk voor zijn ontwikkeling was zijn lidmaatschap van het Utrechtsch Studentencorps. Hij leerde er, zo zou hij zelf later zeggen, de waarde van tradities, vriendschap, tucht, karakter en hiërarchie.

Meer door zijn familierelaties dan door zijn gaven werd hij op 26-jarige leeftijd burgemeester van Zoelen van 1932 tot 1939. Hij trouwde in 1933 met Elisabeth barones van Hardenbroek van Lockhorst (1909-2000), hofdame van prinses Juliana.

Voor de oorlog was hij voorstander van een autoritair regime, hij zette zich af tegen de gebroken geweertje-mentaliteit en het slappe koloniale beleid. Van Rappard had ook een abonnement op *Volk en Vaderland*. Hoewel hij de oprichting van de NSB welwillend had begroet, was hij er nooit lid van geworden. In de beginjaren van de oorlog vond hij het ook wel prettig om zonder een gemeenteraad te werken. In 1939 werd hij burgemeester van Gorinchem. In de loop van de oorlog ontwikkelde Van Rappard zich tot een opponent van de NSB. Terwijl hij in november 1942 nog weinig had ondernomen tegen de deportatie van de Gorcumse joden, besloot hij zich in februari 1943 aan te sluiten bij het burgemeestersverzet tegen de razzia's op jonge mannen in het kader van de

NAAM: RIDDER VAN RAPPARD III A Nº 606
IN BLOKLETTERS — ZIE OOK Nº
VOORNAMEN: Louis Rudolf Jules
GEBOREN: 15-7-06 TE Bloemendaal
BEROEP: Burgemeester
WOONPLAATS: Gorinchem
NADER ADRES: Arkelsedijk 60
NATIONALITEIT: Nederl.
NAASTE BETREKKINGEN (NAAM: / ADRES:)
IN BEWARING VOOR Siel. politie
DATUM INSLUITING: 24-2-43
OP 194 OVERGEGEVEN AAN:
OP 194 VEROORDEELD TOT:
OP 194 OVERGEBRACHT NAAR:
ONTSLAGEN OP: 27.5.43
REDEN AANHOUDING:
CELLULAIR — NIET SCHRIJVEN EN/OF GEEN POST — GEEN CONTACT MET Nº
BEZITTINGEN: | KOSTEN BETAALD VOEDING MEUBILAIR | STRAFFEN: | BIJZONDERHEDEN: Geen bezoek

Arbeitseinsatz. Op 24 februari 1943 werd Van Rappard gearresteerd en overgebracht naar de politiestrafgevangenis in Rotterdam. Na drie maanden gevangenschap werd hij begin augustus 1943 vrijgelaten en verbannen naar Drenthe. Harry Linthorst Loman zorgde ervoor dat hij een woonplaats vond in Dwingeloo en aan het werk kon bij de griffie van het kantongerecht. Hij hield zich niet aan de voorschriften en bezocht Gorinchem. Daarop werd hij op 8 juli 1943 geïnterneerd in het voormalige kleinseminarie Beekvliet in St Michielsgestel.

In dit kamp hadden de bezetters al in mei 1942 460 keurige heren, die geen van allen een flauw vermoeden hadden wat daarvoor de reden was. Het waren hoogleraren, politici, schrijvers, musici, advocaten, geestelijken, burgemeesters: een indrukwekkende doorsnede van de elite van Nederland. Tot eind 1944 zouden honderden notabele Nederlanders als gijzelaars vastzitten in het voormalige kleinseminarie Beekvliet bij St MichielsgestelDe mannen waren niet te vergelijken met ‘gewone gevangenen’. De Duitsers beschouwden deze groep als onderpand. Zolang de Nederlandse bevolking zich netjes en coöperatief gedroeg, zouden de gijzelaars geen haar op het hoofd worden gekrenkt. Was dit niet het geval, dan zouden één of meerdere van hen zonder pardon worden geëxecuteerd. Zo fungeerden de gijzelaars als een soort ‘represaille-reserve’. Het kampregime was erg licht. De Duitse en Nederlandse bewakers hadden de opdracht gekregen om de gijzelaars met rust te laten zolang ze zich maar niet misdroegen. Ze houden zich bezig met onderlinge cursussen, lezingen, concerten, cabaret en voordrachtavonden, bridge en sportwedstrijden. Na Dolle Dinsdag wordt kamp Beekvliet op 5 september 1944 ontruimd en worden de gijzelaars overgebracht naar kamp Vught. Op 10 september 1944 werd Rolly tijdelijk vrijgelaten om de begrafenis van zijn in Nijmegen doodgeschoten oudste broer Willem bij te wonen. Hij besloot niet terug te keren en onder te duiken. Tot 5 mei 1945 verbleef hij op verschillende adressen in Asperen en Hoog-Blokland.

Districtscommissaris van district De Betuwe van de NPV, Cornelis Grijns, is actief in de illegaliteit. Bij de bevrijding haalde hij namens de illegaliteit, samen met G. van Andel, de ondergedoken burgemeester op bij zijn onderduikadres boven boekhandel Stein. Cornelis stond later met de burgemeester op het bordes van het stadhuis en gaf een indrukwekkende toespraak namens de illegaliteit. Rappard ging weer aan de slag als burgemeester van Gorinchem. Hij was ook slotvoogd van Slot Loevestein. Na de bevrijding wordt de Rijks H.B.S. in Gorinchem tijdelijk als legerhospitaal ingericht. Hier werkten Engelse verpleegsters van het Guides International Service, die in Engeland lid waren van de Scouting. Het team is belast met het verlenen van medische en sociale hulp aan de burgerbevolking. Die dames zorgden er ook voor dat Scouting in Gorinchem nieuw leven in werd geblazen. Ook het Britse Scouts-team 102 was in Gorinchem actief direct na de bevrijding. De heropgerichte scouts leveren overal hand en spandiensten. Op 15 september 1945 neemt Burgemeester Van Rappard afscheid van de Engelse medische hulptroepen die ook zijn ingezet bij de verzorging van tyfuslijders uit de gehele regio. Ieder krijgt als dank een op naam gestelde oorkonde mee.

Ridder Rappard is overleden in Leusden op 5 januari 1994.

Meer informatie

Louis Rudolph Jules van Rappard - Wikipedia
Biografie over spraakmakende burgemeester Ridder Van Rappard - Binnenlands Bestuur
Rappard, Louis Rudolph Jules ridder van (1906-1994) (knaw.nl)
Digibron.nl, Oud-burgemeester Ridder van Rappard overleden
Oude Bekenden 23: Als de prins kwam, werd de wc gesausd | de Tielenaar
Archieven.nl - 1045 Drie foto's van Tielse padvinders te weten: Ridder van Rappard... (Regionaal Archief Rivierenland)
Stadsarchief Rotterdam | Zoeken in archieven
Klaas Tammes, *Dwarsligger van beroep. Ridder van Rappard (1906-1994), de spraakmakendste burgemeester van Nederland*. Amsterdam, 2018.
Nieuwsbulletin » 26 mei 1945 - Pag. 3 | Delpher
Harry Linthorst Homan - Nationaal Archief
Gorinchem bevrijding - Detail Krantenpagina
Home - Gijzelaarskamp Beekvliet
Kamp Sint-Michielsgestel - Wikipedia
P.C.A. Geyl, Gedenkboek gijzelaarskamp Beekvliet, St. Michielsgestel (Schiedam 1946)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.